

VLAAMS PARLEMENT

vergadering **C79 – LAN4**

zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 6 januari 2010

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Tine Eerlingen tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de maatregelen tegen verspreiding van Q-koorts	3
---	---

■

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

Vraag om uitleg van mevrouw Tine Eerlingen tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de maatregelen tegen verspreiding van Q-koorts

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Mijnheer de voorzitter, begin december is in de media het bericht verschenen dat in Vlaanderen reeds negentien mensen met de Q-koorts, in de volksmond ook wel de geitenkoorts genoemd, waren besmet. Ondertussen is de storm in de actualiteit al enigszins geluwd. Het lijkt me echter niet onbelangrijk even na te gaan welke maatregelen voor de toekomst de minister-president heeft uitgewerkt of nog zal nemen.

Zoals iedereen weet, is Q-koorts niet zonder gevaar. De ziekte wordt veroorzaakt door een bacterie die vrijkomt bij de spontane abortus van besmette melkgeiten. De bacterie kan worden overgedragen door de wind, door koeien, geiten, schapen, honden, katten en vogels, door de inademing van meststoffen, door het drinken van rauwe besmette melk en door het eten van onvoldoende gebakken vlees. De symptomen doen in sterke mate aan griep denken. De gevolgen kunnen echter zwaarder zijn. Het gaat dan om een hart- of longfalen.

In Nederland zijn een aantal mensen aan deze ziekte overleden. De ziekte heeft daar natuurlijk ook een grotere omvang gekend. We moeten echter voorzichtig zijn en sterfgevallen in ons land vermijden. Het is in elk geval weinig waarschijnlijk dat het bij negentien besmettingen is gebleven. Een longinfectie wordt echter niet automatisch aan de geitenziekte gelinkt. De ziekte wordt bijgevolg niet altijd herkend.

Er kunnen een aantal maatregelen worden genomen. De belangrijkste maatregel is de bestrijding van de ziekte aan de bron, bij de dieren zelf. Aangezien de ziekte vooral vanuit Eindhoven en Zuid-Limburg de richting van ons land is uitgekomen, is ze ondertussen vrij dichtbij. Ondertussen is Nederland tot het ruimen van geiten overgegaan. Gezien de grotere omvang, zijn ginds al tienduizend geiten geruimd.

In verschillende persartikelen stond te lezen dat de minister-president de situatie in kaart heeft gebracht en overleg heeft gepleegd met minister Vandeurzen en federaal minister Onkelinx. De minister-president heeft terecht benadrukt dat de geitenpopulatie in Vlaanderen een stuk kleiner is dan in Nederland en dat de kans op een gelijkaardige epidemie daardoor beperkter is. Aangezien de ziekte snel kan worden overgedragen en de bacterie vrij lang kan overleven, mogen we de ernst van de zaak echter niet onderschatten.

In Nederland bestaat de ziekte al langer en is vrij laat actie ondernomen. Mij lijkt het van belang er tijdig bij te zijn indien de ziekte zich zou uitbreiden. In Nederland is uiteindelijk een vaccinatiecampagne opgestart. Vanaf volgend jaar zijn geitenhouders met meer dan vijftig dieren verplicht hun dieren te laten vaccineren. De sector in Vlaanderen vraagt toelating om tot vaccinatie te mogen overgaan en om de nodige vaccins ter beschikking te stellen.

Mijnheer de minister-president, ik weet hoe u het aan deze ziekte verbonden risico inschat. Bent u het eens met mijn stelling dat het hier een ernstig risico betreft? Op dit ogenblik is nog geen sprake van een uitbreiding. Dat kan in de toekomst echter nog gebeuren. Welke afspraken hebt u met minister Vandeurzen en met minister Onkelinx gemaakt? Welke maatregelen wilt u nemen om de verspreiding van de ziekte tegen te gaan? Zal het vaccin tegen Q-koorts in Vlaanderen op korte termijn ter beschikking worden gesteld? Zal de vaccinatie, om een verdere verspreiding te voorkomen, eventueel aan de boeren worden opgelegd?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Mijnheer de voorzitter, zoals mevrouw Eerlingen zelf heeft verklaard, valt de situatie in Nederland natuurlijk niet met de situatie in Vlaanderen te vergelijken. We mogen niet onnodig paniek zaaien.

Ik kan de vraag om een vaccin ter beschikking te stellen enkel onderschrijven. We mogen dit echter niet aan geitenhoeders opleggen. Dit zou in Vlaanderen op vrijwillige basis moeten gebeuren.

De heer Jos De Meyer: Volgens mij hebben de vorige sprekers de problematiek volledig geschetst. Ik heb uit de berichtgeving over dit onderwerp afgeleid dat de minister-president en de administratie heel efficiënt en heel snel zijn opgetreden. Dit is belangrijk in het licht van deze problematiek.

Mijnheer de minister-president, zal blijvend de nodige aandacht worden geschonken aan preventieve maatregelen, zoals het respecteren van de hygiëne? Voor zover ik weet, zijn er in Vlaanderen geen nieuwe haarden bijgekomen. Wijst dit erop dat we volledig gerust mogen zijn? Is de problematiek onder controle, of bestaat nog steeds het risico dat er nieuwe haarden kunnen bijkomen? Ik vraag u dan ook om blijvende aandacht te hebben voor preventie.

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Mijnheer de voorzitter, ik dank u voor de opmerking dat we kort op de bal gespeeld hebben. Ik zet dat zo dadelijk uiteen.

Ik zal eerst tekst en uitleg geven over de Q-koorts. Het is een ziekte die reeds vele jaren zeer sporadisch wordt vastgesteld in vele landen. De ziekte Q-koorts wordt veroorzaakt door een bacterie. Problemen met Q-koorts komen vooral voor bij kleine herkauwers, hoofdzakelijk geiten en in mindere mate ook bij schapen, en dan nog enkel bij de melkgeiten en -schapen.

Q-koorts is een zogeheten zoönose, dat wil zeggen een infectieziekte die op natuurlijke wijze kan worden overgedragen van dieren op mensen. Het is belangrijk te onderstrepen dat Q-koorts niet overgedragen wordt van mens op mens. Bij mensen verloopt de ziekte doorgaans zonder dat de persoon in kwestie er iets van merkt of hij ervaart slechts wat milde symptomen van griepigheid. In uitzonderlijke gevallen kent de ziekte een ernstiger verloop en zeer uitzonderlijk kent de ziekte een dodelijke afloop, wat zich in Nederland spijtig genoeg heeft voorgedaan.

Ook bij dieren verloopt de infectie doorgaans symptomeloos. De infectie kan wel vaak leiden tot een spontane abortus, het verwerpen dus bij drachtige dieren. Bij zo'n spontane abortus of verwerping komen er enorme hoeveelheden bacteriën vrij. Dit is ook het geval, maar in geringe mate, bij het normaal lammeren of kalven van de dieren.

De overdracht van de bacterie naar de mens vindt meestal plaats door besmet fijn stof dat wordt ingeademd en via de luchtwegen het lichaam binnendringt. Vooral de urine, de ontlasting, de moederkoek, de vruchtvliezen en het vruchtwater van geïnfecteerde dieren zijn besmettelijk. Vooral met de verspreiding van mesthopen waarop deze zaken zijn terechtgekomen, moet men oppassen.

De uitbraak van Q-koorts in Nederland is zowat de grootste gedocumenteerde in de wereld tot nog toe. Een sluitende verklaring voor deze ongewone epidemie met heel wat infecties bij mensen, niettegenstaande de relatief lage ziektegraad bij dieren, is nog niet volledig uitgeklaard. Dat vraagt verder wetenschappelijk onderzoek. De onderliggende rol van geiten is duidelijk, maar toch nog niet helemaal ontrafeld. De toename heeft vermoedelijk te maken met de managementpraktijken op grote melkgeitenbedrijven. De heer Sintobin verwijst terecht naar het verschil in grootte tussen de Nederlandse en de Vlaamse bedrijven.

Omwille van de ernst van de situatie heb ik op 10 december van vorig jaar alle betrokkenen uitgenodigd voor een overlegvergadering. Volgende instanties waren aanwezig: de Vlaamse minister voor Volksgezondheid, de heer Vandeurzen, het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, het Vlaams Departement voor Landbouw en Visserij, vertegenwoordigers van

de landbouworganisaties zoals de Boerenbond en ABS, de Vlaamse vereniging van beroepsgeitenhouders; evenals vertegenwoordigers van het federale niveau, namelijk het kabinet-Laruelle, het kabinet-Onkelinx, het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV), de FOD Volksgezondheid en het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid. Dat zijn dus alle relevante actoren.

Op de vergadering waren ook vertegenwoordigers aanwezig van de Nederlandse autoriteiten. Dat heb ik heel erg geapprecieerd. Zij gaven verdere verduidelijking bij de Nederlandse maatregelen. Zowel de aanpak wat volksgezondheid als wat landbouw betreft, werd besproken. Daarover werden hier ook vragen gesteld.

Eerste vaststelling is dat de situatie in Vlaanderen op dit moment – op de dag van de vergadering, en ook nu – onder controle is, en zeker niet de proporties aanneemt die we in Nederland zien. Er is dan ook een groot structureel verschil tussen de geitenhouderij in Vlaanderen en in Nederland. In België zijn er slechts een 40-tal bedrijven met meer dan 150 geiten, sterk verspreid over Vlaanderen. In Nederland zijn er 350 bedrijven met gemiddeld 1000 geiten, en die komen sterk geconcentreerd voor in het zuiden van Nederland. Omwille van de toestand in Nederland is een verhoogde waakzaamheid echter noodzakelijk. Daarom werd tot een aantal bijkomende maatregelen beslist.

Er zal worden overgegaan tot een extra monitoring wat de volksgezondheid betreft. Dat is de registratie van de patiënten die de symptomen van de ziekte zouden vertonen zowel bij artsen, in klinische laboratoria en in ziekenhuizen. Ook in de landbouwsector zal er een versterkte monitoring zijn, in het bijzonder bij de geitenhouderijen. Vermits de dierenziektebestrijding een federale materie is, wordt deze taak opgenomen door het FAVV.

Van 55 bedrijven zijn intussen de resultaten bekend; in 7 gevallen werd de bacterie aangetroffen. In bedrijven waar de aanwezigheid van Q-koorts is vastgesteld, zal de melk een hittebehandeling – via pasteurisatie of sterilisatie – moeten ondergaan vooraleer die in de handel wordt gebracht of bij de productie van kaas wordt gebruikt. Bovendien zullen de landbouwers aangemoedigd worden om preventieve maatregelen te nemen, zoals beperkte toegang tot de bedrijven, hygiënemaatregelen, beperkt uitrijden van mest, onder zeer strikte omstandigheden verwijderen en vernietigen van afvalmateriaal van een geboorte of abortus. Het FAVV heeft hieromtrent een omzendbrief bezorgd aan alle schapen- en geitenhouders. Het Vlaams Departement Landbouw en Visserij heeft in samenwerking met het Praktijkcentrum Kleine Herkauwers drie informatiemomenten georganiseerd, namelijk te Paal, Ninove en Rumbke, waarin de preventieve maatregelen werden toegelicht voor de schapen- en geitenhouders.

Het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid heeft eveneens extra inspanningen geleverd om informatie te verstrekken: naar het grote publiek via de speciale webpagina www.zorg-en-gezondheid.be, en naar de artsen, de ziekenhuizen en de lokale besturen – voor deze drie laatste categorieën in het bijzonder in de grensgebieden met Nederland. Dit gebeurt in samenwerking met het Departement Landbouw en Visserij. Op 20 december vond reeds een informatievergadering plaats voor de provinciebesturen van Antwerpen en Limburg.

Met Nederland wordt rechtstreeks overleg gepleegd, zowel op het vlak van landbouw als op het vlak van volksgezondheid. Dit heb ik afgesproken met mijn Nederlandse collega-minister van Landbouw, mevrouw Verburg. Er werd afgesproken elkaar goed op de hoogte te houden van de evolutie van de problematiek en van de maatregelen die genomen worden. Ik word per week meermaals gebriefd over de situatie in Nederland.

Op 23 december heeft er op mijn kabinet nog een bijkomende vergadering plaatsgevonden, ditmaal met de hobbykwekers van geiten en schapen. Zij hebben ook nood aan essentiële informatie.

We hebben de noodzakelijke maatregelen getroffen, mevrouw Eerlingen. We hebben op die manier paniek kunnen voorkomen. De berichtgeving in de media is dan ook stilgevallen. Dat is goed, er is ook geen reden tot paniek.

De beschikbaarheid van het vaccin ligt moeilijk. Het federaal Geneesmiddelenagentschap meldt mij dat de firma die het dierlijk vaccin op de markt brengt, namelijk CEVA, een centrale procedure lopende heeft bij de Europese Commissie om het vaccin Europees te laten goedkeuren en het ter beschikking te stellen van de Europese lidstaten. De aanvraag werd ingediend voor zowel geiten, schapen als runderen. Het Europees comité dat de aanvraag onderzoekt, heeft een vragenlijst voorgelegd aan de firma en er volgt een hoorzitting in februari/maart 2010. Het comité zal dan een advies afleveren dat moet worden bekrachtigd door het Permanent Veterinair Comité. De timing daarvoor is april/mei 2010. Na een positieve beslissing volgt er een publicatie in het Europees Publicatieblad, dat wordt dan juni/juli 2010.

Nederland heeft een contract afgesloten met de firma om alle vaccins ter beschikking te stellen van Nederland. We hebben daarop contact opgenomen met de firma. Er zou een regeling kunnen worden getroffen, indien er echt een noodzaak is om ook vaccins ter beschikking te stellen van België. We zouden over maximaal 10 à 15.000 vaccins kunnen beschikken.

Op 8 januari komt de Belgische Geneesmiddelencommissie samen om na te gaan of er in afwachting van de erkenning op Europees niveau reeds een tijdelijke vergunning kan worden afgegeven om het vaccin te gebruiken in België. Dat is wel gebeurd in Nederland, maar niet in België. Dat is een federale bevoegdheid.

Het FAVV heeft een advies gevraagd aan zijn Wetenschappelijk Comité om na te gaan welke bijkomende maatregelen moeten worden genomen, en of een verplichte vaccinatie in België noodzakelijk is. Ik heb van de professionele geitenhouders begrepen dat zij de drachtige geiten zeker willen vaccineren. De sector is zeker voorstander van vaccinatie. Ze zijn zelfs vragende partij. Ze hopen op de tijdelijke erkenning.

Binnen de schoot van het FAVV werd een taskforce Q-koorts opgericht waar op mijn vraag ook een vertegenwoordiger van de Vlaamse overheid aanwezig is.

Gelukkig zijn wij door de ziekte niet in dezelfde mate getroffen als Nederland. We treden concreet en efficiënt op. Dit wordt opgevolgd. Telkens als u vragen hebt, zal ik verslag uitbrengen. We rekenen op de tijdelijke erkenning. We hebben met de firma afgesproken dat we over 10 à 15.000 vaccins kunnen beschikken, ook al heeft Nederland alles opgekocht wat daar geproduceerd wordt. Indien nodig zullen we met de geitenhouders en de hobbykwekers afspreken hoe we met dat vaccin moeten omgaan.

De heer Jos De Meyer: Er zijn dus geen nieuwe bedrijven getroffen?

Minister-president Kris Peeters: Bij mijn weten zijn er geen nieuwe slachtoffers. Van 55 bedrijven zijn de resultaten gekend, bij zeven is de bacterie aangetroffen. Dat wordt regelmatig geüpdatet. Mochten er ineens meer bedrijven besmet raken of mocht er zich een piek voordoen, dan zullen wij de commissie daarvan op de hoogte brengen.

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Ik vind de snelle reactie positief, mijnheer de minister-president, net zoals de permanente monitoring. We moeten kort op de bal spelen, voor het geval zich toch een snelle uitbreiding van de ziekte zou voordoen. Ik hoop dat het vaccin snel beschikbaar wordt zodat die preventieve maatregel kan worden genomen.

Is er ook een afspraak met de getroffen bedrijven over het vervoer van de geiten? Is er een verbod?

Minister-president Kris Peeters: Het FAVV heeft een aantal maatregelen uitgevaardigd. Het transport van dieren is geen echt probleem. Wel een probleem is de verkoop en de verhandeling van dieren tussen Nederland en Vlaanderen. Daar worden verder afspraken over gemaakt.

Normaal gezien is er vanaf het moment dat er Q-koorts wordt vastgesteld, geen transport meer. Dat is besproken op de vergadering. De professionele geitenhouderij pleit zelf tegen transport in geval van ziekte op een bedrijf. Zij hebben zelf alle belang bij de beperking van de besmetting. Er wordt op toegezien, maar er is geen absoluut of specifiek verbod op het transport van dieren van besmette bedrijven.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■